

Η παραβολή του Αγαθού Πατέρα

Ορθοδοξία / Ιερός Άμβων

Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης, Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Είπε ο Κύριος αυτή την παραβολή: «Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιούς. Ο μικρότερος απ' αυτούς είπε στον πατέρα του: "πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας που μου αναλογεί"· κι εκείνος τους μοίρασε την περιουσία. Ύστερα από λίγες μέρες ο μικρότερος γιός τα μάζεψε όλα κι έφυγε σε χώρα μακρινή. Εκεί σκόρπισε την περιουσία του κάνοντας άσωτη ζωή. Όταν τα ξόδεψε όλα, έτυχε να πέσει μεγάλη πείνα στη χώρα εκείνη, και άρχισε κι αυτός να στερείται. Πήγε λοιπόν κι έγινε εργάτης σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας, ο οποίος τον έστειλε στα χωράφια του να βόσκει χοίρους. Έφτασε στο σημείο να θέλει να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα που έτρωγαν οι χοίροι, αλλά κανένας δεν του έδινε. Τελικά συνήλθε και είπε: "πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί, κι εγώ εδώ πεθαίνω της πείνας! Θα σηκωθώ και θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σ' εσένα· δεν είμαι άξιος πιά να λέγομαι γιός σου· κάνε με σαν έναν από τους εργάτες

σου”. Σηκώθηκε, λοιπόν, και ξεκίνησε να πάει στον πατέρα του.

»Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκαλιάσε σφιχτά και τον καταφιλούσε. Τότε ο γιός του του είπε: “πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σ’ εσένα και δεν αξίζω να λέγομαι παιδί σου”. Ο πατέρας όμως γύρισε στους δούλους του και τους διέταξε: “βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον· φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα. Φέρτε το σιτευτό μοσχάρι και σφάξτε το να φάμε και να ευφρανθούμε, γιατί αυτός ο γιός μου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”. Έτσι άρχισαν να ευφραίνονται.

»Ο μεγαλύτερος γιός του βρισκόταν στο χωράφι· και καθώς ερχόταν και πλησίαζε στο σπίτι, άκουσε μουσικές και χορούς. Φώναξε, λοιπόν, έναν από τους υπηρέτες και ρώτησε να μάθει τι συμβαίνει. Εκείνος του είπε: “γύρισε ο αδερφός σου, κι ο πατέρας σου έσφαξε το σιτευτό μοσχάρι, γιατί του ήρθε πίσω γερός”. Αυτός τότε θύμωσε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Ο πατέρας του βγήκε και τον παρακαλούσε, εκείνος όμως του αποκρίθηκε: “εγώ τόσα χρόνια σου δουλεύω και ποτέ δεν παράκουσα καμιά εντολή σου· κι όμως σ’ εμένα δεν έδωσες ποτέ ένα κατσίκι για να ευφρανθώ με τους φίλους μου. Όταν όμως ήρθε αυτός ο γιός σου, που

κατασπατάλησε την περιουσία σου με πόρνες, έσφαξες για χάρη του το σιτευτό μοσχάρι”. Κι ο πατέρας του του απάντησε: “παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου κι ο,τι είναι δικό μου είναι και δικό σου. Έπρεπε όμως να ευφρανθούμε και να χαρούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός κι αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”» (Λουκ. 15, 1-32).

Η ωραία παραβολή που διαβάζεται τη δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου και που ονομάζεται συνήθως «παραβολή του ασώτου υίου», χαρακτηρίστηκε ως «ο μαργαρίτης μεταξύ των παραβολών». Η Εκκλησία μας, θέλοντας να προτρέψει τους ανθρώπους στη μετάνοια, εν όψει μάλιστα της Μ. Τεσσαρακοστής και της Μ. Εβδομάδας, προβάλλει το παράδειγμα του μετανοήσαντος «ασώτου υιού». Ας μη ξεχνούμε όμως και τη μορφή του άλλου παιδιού της παραβολής, του μεγαλύτερου παιδιού, που επικρατεί στο δεύτερο μέρος της διηγήσεως. Αυτός μας θυμίζει οπωσδήποτε τον Φαρισαίο, για τον οποίο έγινε λόγος στην περικοπή της προηγούμενης Κυριακής: Όπως ο Φαρισαίος, επαινεί και αυτός τον εαυτό του για την εργασία που προσφέρει, ζητεί την αμοιβή του, αισθάνεται υπεροχή έναντι του ασώτου αδελφού του και τέλος δεν μετέχει στην πατρική χαρά για την επιστροφή και μετάνοια του νεότερου αδελφού. Ασφαλώς σε τέτοιους ανθρώπους απευθυνόταν ο Ιησούς, όταν έλεγε την παραβολή αυτή, σε ανθρώπους οι οποίοι, ικανοποιημένοι από τη δική τους θρησκευτική αυτάρκεια, δεν έβλεπαν την αγάπη του Θεού που απευθύνεται προς όλους, ακόμη και προς τους αμαρτωλούς.

Βέβαια, η συμπεριφορά του μεγαλύτερου παιδιού έχει μέσα της κάτι το πολύ ανθρώπινο: εκφράζει την απαίτηση του ευσεβούς ανθρώπου να φέρεται ο Θεός με δικαιοσύνη, τιμωρώντας τον αμαρτωλό και αμείβοντας τον ενάρετο. Βρίσκεται όμως μακριά από τη θρησκεία της αγάπης που αποκαλύπτει στον κόσμο ο Χριστός. Αυτήν την αγάπη ενσαρκώνει ένα πρόσωπο της παραβολής που δεσπόζει απ' αρχής μέχρι τέλους της διηγήσεως, το πρόσωπο του καλού πατέρα. Μπορεί στο πρώτο μέρος της διηγήσεως να προέχει η μορφή του ασώτου που μετανοιωμένος επιστρέφει στο πατρικό σπίτι και στο δεύτερο μέρος η μορφή του «ενάρετου» μεγαλύτερου παιδιού. Σε ολόκληρη όμως τη διήγηση κυριαρχεί η μορφή του αγαθού και εύσπλαχνου πατέρα.

Ας φέρουμε στο νού μας τα εξής σημεία από τη διήγηση της παραβολής:

α. Ήδη στην αρχή της διηγήσεως ο πατέρας, σεβόμενος την ελεύθερη απόφαση του νεότερου παιδιού του, ικανοποιεί το αίτημά του και του δίνει το μερίδιο της περιουσίας που του ανήκει.

β. Περιμένει την επιστροφή του παιδιού του. Κι όταν πρώτος αυτός το αντικρίζει να επιστρέφει, τρέχει να το προϋπαντήσει, το αγκαλιάζει και το «καταφιλεί».

γ. Δεν συζητεί καν το αίτημα του παιδιού του να γίνει δούλος στο πατρικό σπίτι, αλλά το αποκαθιστά στην προηγούμενή του θέση, το ντύνει, του βάζει δακτυλίδι στο χέρι και πανηγυρίζει χαρούμενος για την επιστροφή του, δίνοντας το σύνθημα ενός γενικού εορτασμού για το χαρούμενο γεγονός.

δ. Την ίδια στοργή δείχνει στη συνέχεια και απέναντι του μεγαλύτερου παιδιού του που δυσανασχετεί για τον εορτασμό· το παρακαλεί με αγάπη να πάρει μέρος στη χαρά για την επιστροφή του χαμένου αδελφού του.

ε. Τέλος, και στο μέρος ακόμη της διηγήσεως, όπου περιγράφεται η ασωτεία και η απόφαση μετάνοιας του νεότερου παιδιού, στο υπόβαθρο βρίσκεται η μορφή του πατέρα. Θα σκεπτόταν ποτέ να επιστρέψει στο πατρικό σπίτι ο άσωτος, εάν μέσα στη μνήμη του δεν διατηρόταν ζωνηρή η γλυκιά ανάμνηση ενός πατέρα γεμάτου στοργή και καλοσύνη;

Μετά από τη σύντομη σκιαγράφηση της μορφής του αγαθού πατέρα μπορούμε να διατυπώσουμε το διπλό μήνυμα της σημερινής παραβολής ως εξής:

1. Η αγάπη του Θεού αποτελεί κίνητρο για τη μετάνοια του ανθρώπου και την επιστροφή του στην πατρική οικία, στην κοινωνία με τον Πατέρα. Η παράσταση του Θεού σαν οργισμένου τιμωρού εμβάλλει φόβο στον άνθρωπο και τον απομακρύνει περισσότερο, ενώ ο τονισμός της θείας αγαθότητας ανταποκρίνεται στη χριστιανική αντίληψη περί Θεού και ενθαρρύνει τον άνθρωπο να τον πλησιάσει.

Και 2. Το επίπεδο της πνευματικής τελειότητας του χριστιανού φαίνεται από τη στάση του και τη συμμετοχή του στη χαρά του αδελφού. Πολλές φορές μετέχει κανείς πιο εύκολα στη θλίψη του άλλου, μία και η θλίψη αυτή ευτυχώς δεν είναι δική του. Στη χαρά όμως δυσκολότερα μετέχει με ειλικρίνεια, επειδή ακριβώς δεν είναι δική του. Στην περίπτωση της παραβολής μας η χαρά για τη μετάνοια του αδελφού δείχνει το μέτρο της πνευματικής μας ωριμότητας.

<http://bit.ly/38CICe8>